

Biojätteen lajittelu ja omatoiminen kompostointi

Äänekosken kaupungin jätehuoltomääräysten mukaan taajama-alueen asuinkiinteistöt sekä kiinteistöt, joilla on ruokala, elintarvikemyymälä tai vastaava lajittelevat syntyvän biojätteen.

Biojätteen voi kompostoida alle viiden huoneiston asuinkiinteistöllä tai se voidaan toimittaa erilliskeräyksen mukana kompostoitavaksi.

Taajama-alueen ulkopuolisille asuinkiinteistöille ja vapaa-ajan asunnoille suositellaan biojätteen kompostointia.

1. Biojätteen lajitteluohjeet

Kyllä

- ruuantähteet
- kuivuneet, pilaantuneet ja poisheitettävät elintarvikkeet
- hedelmien, vihannesten, juuresten ja kananmunien kuoret
- marjojen, kalojen yms. perkuujätteet
- luut, jähmettynyt paisto- ja kinkkurasva
- kahvin ja teen porot suodattimiseen ja pusseineen
- talouspaperit, paperiset lautasliinat, kananmunakennot
- puutarhajätteet, kukkamulta, kasvinosat, kuihtuneet kukat
- kotieläinten häkkien siivousjätteet, pienet määrät kissanhiekkaa

Ei

- muovi, metalli, lasi, posliini, kartonki
- tekstiili, kumi, nahka
- vaipat, terveysiteet
- muovitetut paperit
- tupakantumpit, kalkki, tuhka, imurin pölypussit
- ongelmajätteet

Nestemäiset ruokajätteet viemäriin, ei kuitenkaan öljyjä ja rasvoja.

2. Kompostointi

Kompostointi on luonnonmukainen tapa palauttaa eloperäinen, maatuva jäte takaisin luonnon kiertokulkuun. Kaatopaikalle menevän jätteen määrä vähenee ja säästyy energiaa sekä rahaa. Kun biojäte on pois sekajätteen joukosta ja kompostoidaan itse, sekajäteastian tyhjennysväliä voidaan pidentää.

Kompostoiija voi myös käyttää syntyvää multaa omalla pihallaan ja puutarhassaan maanparannukseen ja lannoitukseen.

Hyvässä talousjätteen kompostorissa on:

- lämpöeristys seinissä, kannessa ja pohjassa
- hyvin toimiva ilmanvaihto
- jyräsiöiltä ja linnuilta suojatut ilmanottoaukot ja pohja
- helposti avautuva, mutta hyvin kiinni pysyvä kansi
- riittävän suuret täyttö- ja tyhjennysaukot

Puutarhajätteen, kuten lehtien, risujen, ruohonleikkuutähteiden ja kasvinosien kompostointiin riittää asianmukainen kehikko.

Kompostoria ei saa sijoittaa ilman naapurin suostumusta neljää (4) metriä lähemmäksi tontin rajaa, ellei kyseessä ole rakennuslupaan merkitty jätehuollolle merkitty tila. Kompostoria tai puutarhajätekompostikehikkoa ei myöskään saa sijoittaa kymmentä (10) metriä lähemmäksi kaivoa tai vesialuetta.

3. Kompostoinnin aloittaminen

Kompostointi aloitetaan asettamalla kompostorin pohjalle noin 20 cm:n kuohkea kerros, esim. edellisen vuoden nurmikkojätettä tai muuta puutarhajätettä, mikä mahdollistaa ilmankierron alhaalta käsin. Uuden kompostin siirrosteena voidaan käyttää 2 – 3 viikkoa vanhaa kompostia, joka nopeuttaa kompostoinnin käynnistymistä. Ensimmäistä kertaa kompostoitaessa sitä ei useinkaan ole saatavilla, mutta kompostointi onnistuu ilman siirrostettakin vaikkakin hitaammin.

Kompostoituvaa materiaalia lisätään kompostoriin kerroksittain siten, että lisättäessä kotitalousjätettä peitetään jäte kuivikeaineella. kompostia on hyvä pöyhiä talikolla tai lapiolla noin kerran viikossa, jotta pieneliöt saisivat riittävästi happea ja ravintoaineet sekoittuisivat mahdollisimman tasaisesti kompostiin.

Komposti toimii oikein, jos se pysyy lämpimänä, ei haise, ja jos jätemäärä painuu kasaan. **Kompostoinnin tavalliset ongelmat ja parannusohjeet on esitetty kohdassa 6.**

4. Kompostorin hoito

Kompostoinnissa järjestetään jätteitä hajottaville pieneliöille mahdollisimman hyvät olosuhteet. Jätteitä hajottavat mm. bakteerit, sienet, sädesienet ja erilaiset maaperän madot ja hyönteiset. Pieneliöt pystyvät tekemään työnsä hyvin jos huolehditaan kompostoinnin perusvaatimuksista: hapestasta, ravinteista sekä sopivasta kosteudesta ja lämmöstä.

Happi

Komposti ei toimi ilman happea, pieneliöt tarvitsevat happea hengittääkseen. Liian tiivis komposti on hapeton ja muuttuu mätäneväksi tunkioksi. Kompostin sekoittaminen ja riittävä seosaineen käyttö pitävät kompostin kuohkeana. Hapensaantia helpottaa, jos pohjalla on muutaman sentin ilmatila. Kompostorin ilmanvaihtoaukot kannattaa pitää avoimina myös talviaikaan.

Kosteus

Kosteus on kompostin pieneliöille yhtä tärkeää kuin happi. Liian märästä kompostista loppuu happi ja liian kuivassa pieneliöiden toiminta lakkaa. Komposti on sopivan kosteaa, kun siitä nyrkissä puristettaessa irtoaa muutama pisara vettä. Liian märkään kompostiin lisätään seosainetta, liian kuivaa on kasteltava.

Lämpö

Kompostin pieneliöt tarvitsevat lämpöä toimiakseen. Pieneliöt myös tuottavat lämpöä, mutta varsinkin talvella lämpö haihtuu kompostista. Komposti tarvitseeikin ulkopuolisen lämpöeristyksen. Talousjätteelle tarkoitettussa kompostorissa kannattaisikin olla noin 5 cm paksuinen eriste.

Ravinteet

Talousjätekompostori ei tarvitse lisäravinteita. Puutarhajätteessä on usein vähänlaisesti typpeä, ja sitä kannattaakin siihen lisätä. Puutarhajätekomposti on usein myös liian kuiva. Molemmat ongelmat ratkeavat, jos kompostia kastellaan typpipitoisella lämpimällä vedellä. Typpeä saa esimerkiksi virtsasta tai liuottamalla kanankakkarakkeita tai muuta typpipitoista lannoitetta lämpimään veteen.

Seosaine

Kun viet jätettä kompostiin, muista aina peittää jäte seosaineella. Seosaineeksi sopii oksahake (ei havupuu), haravointijätteet ja kuorike. Turvetta ja sahanpuruakin voi käyttää, kunhan muistaa sekoittaa ne karkeamman seosaineen joukkoon. Seosaine pitää kompostimassan ilmapavana, sitoo liian kosteuden ja estää karpästen pesiytymisen kompostoriin. Turve yksinään ei ole hyvä kuivikeaineena, mutta yksi parhaita seosaineita on turve ja puujäte yhdessä. Turve on kompostissa hyvä hajujen sidonnassa.

Jälkikypsytytys

Kun kompostista ei enää erota mitään sinne on laitettu, se on valmista jälkikompostiin. Jälkikompostointi on helppoa, jos käytössä on toinen kompostori. Kompostimassan voi myös kasata suojaan paikkaan ja peittää, etteivät ravinteet huuhtoudu. Jälkikomposti ei tarvitse niin paljon happea kuin aktiivisesti toimiva, joten sen voi peittää, kunhan huolehtii hapen saannista.

5. Kompostimullan käyttö

Kompostimulta on valmista kun kaikki jätteet ovat maatuneet tummaksi, tuoksuvaksi humukseksi. Aikaa voi kulua 1-3 vuotta.

Kompostia voi käyttää puutarhassa aikaisemminkin. Hyvin toimivasta kompostorista saadaan jo muutaman viikon kompostoinnin jälkeen puolikypsää kompostia. Sitä voi käyttää puutarhassa kateaineena esimerkiksi puiden ja pensaiden juurilla. Puolikypsän kompostin voi myös muokata syksyllä maahan.

Kasvualustana käytettävän kompostin täytyy olla hyvin maatumutta eli komposti kannattaa jälkikompostoida. Kypsäkään komposti ei käy sellaisenaan kasvualustaksi. Sen ominaisuuksia voi parantaa sekoittamalla 3 osaa lannoitettua kasvuturvetta 1 osaan kompostia.

Kompostia voi käyttää myös maanparannusaineena. Parhaan vaikutuksen saamiseksi komposti kannattaisi levittää maahan kevätmuokkauksen yhteydessä. Tällöin kompostin ravinteet eivät pääse huuhtoutumaan sateiden mukana hukkaan. Keväällä maahan muokattavan kompostin on oltava kypsää, syksyllä maahan voi muokata raaempaakin kompostia.

6. Ohjeita kompostointiongelmiin

ONGELMA	SYY	MISTÄ APU
Haju	Liian tiivis tai märkä, komposti mätänee.	Tarkista että ilma-aukot ovat auki. Sekoita ja lisää seosainetta.
	Huonosti peitetty, erityisesti liha- tai kalajäte.	Hautaa eloperäinen jäte syväälle seosaineen kera.
Kylmä komposti	Liian kuiva	Kastele.
	Liian vähän ravinteita	Lisää typpipitoista ainetta esim. virtsaa.
	Vettynyt	Lisää seosainetta, haihduta ja suojaa sateelta.
	Myrkyttynyt	Aloita uudelleen.
Jäätyminen	Kova pakkanen voi jäädyttää lämpöeristetyinkin kompostorin, etenkin jos biojätettä on liian vähän.	Kompostia voi lämmittää esim. kuumavesipullolla. Jäätynyttä kompostoria voi käyttää normaalisti, keväällä kompostoitumisen käynnistyy jälleen.
Kärpäsiä kompostissa	Haju houkuttelee (jätteitä ei ole peitetty kunnolla tai komposti on liian tiivis).	
	Toukkia tai munia	Käännä toukat kompostin keskelle. Ne kuolevat +43 asteessa.
	Aikuisia kärpäsiä	Lisää seosainetta. Voit tehostaa vaikutusta myrkyttämällä kannen ja seinät pyretriinipohjaisella hyönteismyrkyllä.